

Áo Dài Và Tết Xì Ngói.

Tác Giả: Trn Thu Miên

Thứ Năm, 26 Tháng 1 Năm 2012 22:22

Tết đang đến và con gái tôi sắp sửa làm tu. Gần đây con hỏi, “Khi nào bố đến con đi may áo dài?” Câu hỏi ngẩn ngẩn đến nỗi tôi y như cảm thấy gió mát thổi qua lòng người xa xôi.

Thưa làm, mẹ ơi Tết về tôi đâu có xin bố mẹ mình mua giầy mới, hay quần áo mới. Bởi vì có xin cũng không được. Nhà nghèo tôi đông anh em, bố mẹ tôi làm gì có tiền để may sắm cho hết mẹ ơi đến con mới thôi.

Đã nhiều lần tôi hỏi vợ, “Khi nào mình đến con gái may áo dài?” Dĩ nhiên là vợ tôi mua con gái mặc áo dài trong những ngày Tết. Lúc chúng tôi còn ở Cali, may áo dài là việc rất dễ làm những con gái còn bé. Bây giờ con đang trở thành thiếu nữ và cũng đến lúc mang áo dài cho ra vẻ con gái Việt Nam, những người chúng tôi đang sinh sống, tìm ra chỗ may áo dài không phải là việc dễ làm. Vợ giao trách nhiệm cho tôi đi “lùng” chỗ may áo dài cho con gái. Tôi nghĩ ngay đến các chỗ trong các đoàn nhà thờ. Những ngày Tết, chỗ nào cũng đi đến áo dài đẹp, thế nào họ cũng biết chỗ may. Sau lễ Chết, tôi lên chỗ các đoàn, lâu quá rồi không lên chỗ các đoàn để nên hỏi “nhất.”

Ngày xưa còn sinh viên đức thân, tôi và mẹ y đến bên vợ những người hiền ngang lên để chung hay sau những ca đoàn để “chức gái.” Lúc đến đó các trẻ em và nam ca viên phải hết năm rồi đi đâu, chúng tôi vẫn lén phéng để “tán tnh” các em. Bây giờ nhiều ca đoàn trong các công để công giáo Việt Nam tại Hoa Kỳ không còn “các em” nữa, những người phải là các “m” trung niên hay các chỗ đã lớn lớn rồi. Tôi hỏi mẹ tôi chỗ để để u hàng gh,

- “Chỗ biết chỗ nào may áo dài không?”

- “May cho ai vậy?”

- “Con gái tôi.”

- “Bây giờ không ai làm nghề may áo dài nữa, vậy bạn tìm gì mà chỗ để để bao nhiêu tiền. Đi làm ‘nêu’ nhiều tiền hơn.”

- “Thế chỗ may áo ở đâu?”

Áo Dài Và Tọt X Ng.

Tác Giả: Trn Thu Miên
Thứ Năm, 26 Tháng 1 Năm 2012 22:22

- “Vi t Nam!”

Tôi h i n n. Ch c các ch trong ca đoàn đã r nhau v Vi t Nam may áo nên trông áo ai cũng na ná nh nhau. Nh t đ nh không b d dang “công trình” đi u nghiên v n i may áo dài trong vùng này, tôi ti p t c “thu th p” d ki n. H i tùm lum, h i không ng i là bí quy t đi u nghiên hay nh t. Cu i cùng tôi tìm ra đ c m t ch v n còn yêu ngh may vá trong m t ti m bán t p hóa t b bng nh c đ n d u c o gió xanh. Ph i đ a con gái đ n ti m ngay, nh ch i b ngh đi làm “nêu” thì phi n l m. V Vi t Nam hay sang Cali may chi c áo dài là vi c không t ng.

Đ ng trong ti m nhìn con ch n v i may áo r i t ng t ng v t ng lai c a con. Không bi t mai này ra sao? Chi c áo dài không đ làm con tr thành cô gái Vi t Nam. Mình không có quy n b t con mình tr thành ng i Vi t Nam. Quê h ng c a mình là Vi t Nam nh ng n i chôn nhau c t r n c a con mình là Hoa K . Con mình đ c nuôi đ ng b ng huy n th ai và l ch s Hoa K ch không nh mình l n lên b ng nh ng gi c m Quang Trung, b ng huy n s Hùng V ng và ni m kiêu hãnh c a Tr n H ng Đ o c a Lê L i.

Nh ng dù sao, nó v n có m t ph n g c r Vi t Nam b ng di truy n văn hóa-di truy n nhân ch ng. N i lo âu c a mình cũng là n i lo âu c a hàng tri u ng i di dân tha h ng kh p trên đ a c u này. Mình tha h ng nh ng con mình đâu có tha h ng. Nó sinh ra và l n lên ở quê h ng này làm sao mình b t nó ph i “nh n” quê h ng cũ c a mình là quê h ng c a nó đ c. V i i chính trong trái tim mình quê h ng cũ c a mình cũng đang lu m . Nói v y có nhi u ng i “yêu n c’ o t ng l i k t t i mình là vong thân vong b n, nh ng s th t v n là s th t. C ngn năm nay nh ng ng i di dân nh mình khi tr l i quê cũ đ u mang c m giác “khách l ” ngay trên quê h ng cũ c a mình. Đúng là xa m t cách lòng. Bây gi mình mu n làm ng i Vi t Nam th t s , mình ph i tr l i quê nhà h c s ng nh ng ng i Vi t Nam. Nh ng Vi t Ki u nh mình có nh th ng quê nhà cách m y v n mang con tim khách l khi v thăm quê nhà r i i v i vã ra đi.

S g n bó c a mình v i quê h ng cũ bây gi là s g n bó linh thiêng. Mình cũng ch mong là con mình cũng có đ c s g n bó linh thiêng v i t tiên c a b m nó o m t n i g i là Vi t Nam,

Áo Dài Và Tọt X Ng.

Tác Giả: Trn Thu Miên

Thứ Năm, 26 Tháng 1 Năm 2012 22:22

---

n i con mình bi t đ n vì h c l ch s hay đ a lý và k ni m c a nh ng chuy n đi xa ng n ng i theo b m v Vi t Nam; n i thi u n còn m c áo dài đi h c và ph n còn m c áo dài đi l h i. Bi t đầu khi mang chi c áo dài trên mình, s liên h linh thiêng v i Vi t Nam s đ n già n y n trong trái tim con. Bi t đầu khi m c áo dài, ni m hãnh đ n v ngu n g c c a con mình s đ c c u mang. Bi t đầu khi m c áo dài, đ u n Vi t nam s nh nhàng in v t lên tâm h n con.

- “Cháu đ ng ch n màu này, già quá, không h p v i tu i cháu đâu.”

Gi ng nói c a cô th may làm nh ng suy nghĩ mông lung c a tôi b c t đ n. Cái gi ng Sài Gòn nghe nh nhàng và ngòn ng t nh trái “Chôm Chôm” t m ng làm mình tò mò xem con gái mình ch n màu áo ra sao.

- “Cô nói đúng đ y, con ch n màu khác đi.” Tôi nói theo cô th may.

- “Nh ng không có màu con thích.” Con gái tôi phát bi u ý c a nó. Bây gi con s p 15 và đang t p tành làm ng i l n nên b t đ u đ l ra nh ng cá tính riêng và ý nghĩ đ c l p.

- “Con thích m c màu vàng không?”

Cô th may v a nói v a kéo x p v i màu vàng ra. Con gái tôi l c đ u. Nó đâu có bao gi đ c đ c th Nguyễn Sa “Áo nàng vàng anh v yêu hoa cúc” nh b m nó mà thích áo dài vàng. Hay làm sao c m đ c th Phạm Thiên Th “Mùa xuân em m c áo da tr i” đ mà yêu áo dài xanh. Ti m may này nh nên ít m t hàng. Cô th may ch có m t s v i thích h p cho th h ph n Vi t Ki u khác ch không h p nh n m y cháu gái ng i M g c Vi t nh con gái tôi. Tôi nghĩ th m, “Ch n đ i m t màu đi con, m có trách cũng mu n. Ch l n sau may áo khác. S p T t r i, may cho k p m c áo đi l T t.” Nghĩ th nh ng không dám nói. Tôi v n vui m ng kiên nh n ch con đ n đ o tr c khi l a ch n. Cu i cùng thì con ch n đ c m t m u v i.

- “Con không thích m y, nh ng không có màu khác.” Con tôi nhìn tôi gi i thích.

- “Không sao! C may đi, mai kia có đ p con ch n màu khác.”

- “Màu này không t i tr , nh ng không quá già.” Cô th may t ra đ ng ý v i s l a ch n c a con gái tôi.

- “Khi nào xong cô?”

- “Cho em hai tu n!”

- “Lâu th !”

- “Không đâu! Hôm nay em đ r i c t áo cho cháu, tu n t i “bác,” xin l i, “anh” đ a cháu l i th tr c khi em may thành áo.”

- “Phi n th ?”

- “Làm v y cho ch c ăn.”

Nói th , nh ng có ph i đ a con gái l i đây m i l n đ th áo dài tôi v n đ a m t cách vui v hân hoan. Nh th là con gái tôi s có áo dài. Ngày con còn bé, v tôi mua áo dài cho con m c

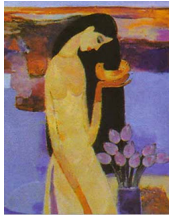
Áo Dài Và Tết X Ng.

Tác Giả: Tr n Thu Miên

Thứ Năm, 26 Tháng 1 Năm 2012 22:22

---

vài l n. Nh ng đó là quy t đ nh c a m . Bậy gi thì khác. Chính con đã đi ch n màu v i đ may chi c áo dài l n đ u trong đ i mình. Có l b xôn xao ch áo may xong h n là con. Chi c áo dài không làm con tr thành thi u n Vi t Nam thu n túy, nh ng b tin là khi con m c áo dài, cái “h n” Vi t Nam t trái tim b m s đ c in đ u lên tâm h n lên trái tim c a con. S hãnh di n v ngu n g c mình là hành trang tâm linh đ con vào đ i trong xã h i đa ch ng Hoa K và th gi i m r ng ngày nay.

Ch con m c áo dài đi l T t, nh ng lòng mình không th y T t, không nh , không đ i t t. Th i m i vi n h ng, có l n tôi nói v i ng i b n thân, “Linh h n Vi t Nam s b t y kh i tâm th c mình m t ngày nào đó khi mình suy nghĩ b ng ngôn ng c a x ng i.” Câu nói v v n c a mình th i tr là l i tiên tri cho chính thân ph n mình. Cũng may m i l n ng i vi t lách lẳng nhặng b ng ngôn ng m đ mình v n còn g n bó v i quê cũ b ng s i giấy linh thiêng và còn suy nghĩ b ng ngôn ng m đ m c dù cách mình vi t lách đã lai căn lâu r i. Cái hi m h a m t g c đang x y ra cho chính mình. Bậy gi T t không còn là ngày linh thiêng hay quan tr ng trong đ i s ng ng i vi n h ng n a. ch búa Vi t Nam n i tôi đang c ng , ng i ta cũng b y bánh, k o, m t, h t đ a và nhi u món hàng ngày T t, nh ng chúng không g i cho mình c m giác v T t.

Cách đây h n ba m i năm, tôi ăn T t tha h ng l n đ u v i kho ng hai ch c đ ng h ng Biloxi, Mississippi. Ng i đ ng ra t ch c là Anh S n. Gia đình anh có b n cha con. B anh đ l i v i quê nhà còn chính anh S n, theo l i anh k , cũng đ l i Sài Gòn hai cô v . Hai ng i em c a anh m t ng i tr c tu i tôi và m t đ a kho ng m i tu i. B n cha con anh trong căn nhà do m t nhà th b o tr nên r ng rãi khang trang. Và có l nhà ch toàn phái nam nên đ t ch c h p m t. Đ ng h ng có gia đình đã mang theo các món ăn h có th làm đ c trong đ i u ki n r t eo h o, nh t là không có ch th c ph m Á Châu. Có ng i đã sang New Orleans tìm mua th c ăn Á Châu, hay nh bà con nh ng n i có đông ng i Á Châu g i nh ng gia v đ làm ch giò, hay món các món quen thu c khác.

T t đ u tiên c a tôi Biloxi không có bánh ch ng-bánh tét. Không có m t-không có h t đ a. Nh ng m i ng i đã m ng r g p nhau. Có ng i mang bi u gia đình anh S n chai n c m m

c a Phi nh món quà Tọt quý nh t. Mọt v đàn anh, c u s quan H i Quân thì ph i, v vai tôi thân thi n, “Chú mày ph i nh là n c m m còn là văn hóa Vi t mình còn đ y.” Không ng n c m m l i đ c đánh giá ngang hàng v i “Truy n Ki u.” Tôi nghĩ th m v đàn anh nói gi n, nh ng nghe cũng có lý vì văn hóa bao g m m i m t đ i s ng con ng i, t th c ph m đ n tâm linh. Bà con bàn v các món Tọt h có th làm d dàng nh ng thi u gia v , thi u các “th c li u” c n thi t nên đành bó tay. H h a là Tọt sang năm ph i có bánh ch ng.

Anh S n mang theo đ c m y bằng nh c Vi t Nam trên đ ng di t n và anh đã t ch c khiêu vũ trong phòng khách-phòng ăn. Các v c u quan quy n, các ch l y ch ng M , và các v dân thành ph quen khiêu vũ, đã d iu nhau khiêu vũ say mê. Tôi xu t thân t ru ng đ ng, l i đ c ăn h c v i các v kh tu Châu S n nên chân tay c ng ng c đành đ ng góc nhà nhìn thiên h nh c chân, nghiêng ng i, l c mông, xoay vai theo các đ iu nh c t t tê nát ru t đ n d p đ n vó ng a.

Trong mọt hai ng i “đ ng bên l ” có cô gái tên Vân kho ng m i tám m i chín. Cô đ c các v đ c thân t lo i b t đ c dĩ đ n đ c thân “chân chính” nh tôi đ ý. Tọt c quý v nam nhi trong phòng đ u chìa tay m i cô nh y, ch có tôi là không. Không ph i là không thích, nh ng không bi t khiêu vũ. Có vài ch l y ch ng M thu c lo i khiêu vũ chuyên nghi p đã l i tôi ra nh y v i h .

Tôi b đ y vào th k t nên cũng rung mông, đá chân tùm lum theo đ iu nh c. M i ng i ăn t t vui v . Lúc m i ng i ng i x h i sau khi khiêu vũ, v c u s quan H i Quân đ ng làm văn ngh b túi cho vui. Nhà anh S n có cây đàn Ghita nhà th cho đ a em c a anh và anh đã mang ra kê g i m i ng i ca hát. Anh S n thu c l ai tài hoa (th o nào có đ n hai cô v tr c còn k t l i Sài Gòn), đã đ m đàn cho m i ng i hát m y b n nh c m ng xuân. Tôi b v đàn anh “ca ng i” n c m m ch m t b o hát m t bài cho vui. Ch a k p tr l i m i ng i đã v tay t n th ng ý ki n y. Dĩ nhiên là tôi hát không c n ph i m i, dù tôi thu c lo i ng i ch i đàn không bao gi đ ng nh p và hát luôn luôn sai cung. Tôi đã hát bài “Làng Tôi,” hát say s a, hát r i n c m t. Có nhi u ng i cũng hát theo tôi và cũng khóc theo tôi dù ch a ch c h đã s ng làng quê “Có cây đa cao ng t t ng xanh” hay “Có sông sâu l l ng v n quanh.” Tôi tin r ng cái Tọt đ u tiên c a dân Vi t tha h ng t i Hoa K hay b t c n i nào trên mọt đ t đã có nhi u ng i khóc và cũng có nhi u ng i hát bài nh c y.

Nh hát bài trúng tâm tr ng mà mình đã gây đ c thi n c m v i m i ng i. Lúc ra v , tôi đ c m t bác gái gói cho m t gói nh ng món ăn còn đ đ mang v . S ng quá. Tôi nh n không ng i ngừng. V nhà l i đ c ăn ch giò, giò th và đ a c i. S ng h n n a là cô Vân đã đ n i nh v i tôi “Anh hát hay quá làm Vân khóc h t n c m t.” Tôi c m n Vân. Ra v sau ti c Tọt đ u tiên th y lòng v a mang mang n i nh quê nhà v a l ng l ng c m giác l u luy n đ ng

h ng.

Có lẽ Tọt năm 1976 Biloxi là cái Tọt tha h ng có ý nghĩa nhất với tôi. Lúc ấy ng Vi t tha h ng còn “yêu m n nhau.” G p nhau tay bắt mắt m ng. Ai cũng còn nghèo gi ng nhau, ai cũng còn nh nhà gi ng nhau. Sau này tôi v n nói v i b n bè đó là “thu ng Vi t tha h ng còn yêu m n nhau còn c n nhau;” m i l n g p nhau là m i l n g p đ c ni m vui l n. Bây gi m i l n ng Vi t t h p là m i l n có nhi u v n đ nhiều khê căng th ng t l T t nhà th nhà chùa đ n các h i ch trong các c ng đoàn. Th t ra thì đó cũng là đi u t nhiên. C ng đ ng ng Vi t đã tr ng thành trên m i hình th c nên có nhi u “ti ng nói,” có nhi u “ý th c h ,” và có nhi u “chính ki n” khác nhau.

Còn hai tu n n a Tọt. Tôi đang có m t t i New Orleans, thành ph đã cho tôi nhi u đ u n k ni m. Con đ ng Bourbon, n i 33 năm tr c, nhi u đêm cu i tu n tôi và m t ng b n đã lái xe t Ocean Springs sang đ r o b trên đ ng không có m c đích gì c . Không vào quán r u nghe Jazz hay xem vũ kh a thân vì không có ti n. Chúng tôi ch mu n tr n ch y s cô đ c c a ng i di dân còn l l m v i đ i s ng chung quanh. Ti ng nh c Jazz, ti ng c i, ti ng la hét c a khách du ch i đ i ánh đèn đêm r c r t o nên m t không khí buông th truy l c l i cu n. Đã có đêm chúng tôi c r o b t đ u đ ng đ n cu i r i đi vòng l i t i khuya r i tình c g p vài di dân Vi t Nam s ng trong thành ph cũng lang thang vô đ nh cho “h t đêm hoang vu” cô đ c và nh ng ng i đ ng c nh ng này đã r chúng tôi v phòng tr u ng bia r i n m ng co ro trên n n phòng tr và bu i sáng chúng tôi chia tay h n gặp l i nhau trên ph Bourbon nh ng đêm cu i tu n cô đ c.

New Orleans bây gi đã đ i thay. Tr n bão Katrina h n lên khôn m t thành ph nh ng tàn phá ch a s a ch a xong sau ba năm r òng rã. C ng đ ng di dân Vi t Nam ở đây cũng đã thay đ i hoàn toàn so v i h n ba m i năm tr c. Vùng này đã b tr n bão Katrina tàn phá n ng nh t so v i nh ng khu v c khác thu c New Orleans. Di dân Vi t Nam đã đ nh c t i khu v c này t gi a th p niên b y m i. Khu ph Vi t Nam n m sát qu c l 90 hay còn g i là xa l Đ u B p Menteur. Th i đó ng i Vi t s ng xen l n v i các dân da màu nh t là da đen trong chung c có tên Versailles.

Đ o y ch a có ti m ăn Vi t Nam, m t s đ ng h ng đã bán th c ăn Vi t ngay trong phòng khách nhà mình đ ki m thêm ti n vào cu i tu n. Có nhi u sáng th b y hay ch nh t, tôi đã t Ocean Springs, Mississippi mò m đ n nh ng n i y đ ăn ph , ăn bún, hay bánh t t. T i qua tôi g p ba ng i tr Vi t Nam, Minh, John Nguy n và Vy. Minh, m i xong Đ i H c ngành Th Tr ng H c, nh ng l i đam mê ph c v c ng đ ng. Anh đang qu n tr m t trung tâm ph c v gi i tr n m ngay trong trung tâm c ng đ ng Vi t Nam mi n Đông c a New Orleans. John đang h c năm cu i ngành Á Châu h c t i UCLA và tình nguy n sang đây ph c v đ ng bào

Việt Nam qua chương trình học tập công nghệ học Katrina. Cuộc hè tôi John sống trải nghiệm Cali để hoàn thành chương trình công nhân rồi sẽ sẵn sàng theo học ngành Nhân Xã Văn Học (Social Work) hay một ngành khác.

Tôi gợi ý cho John là sẽ tìm cách giúp đỡ John theo học tại Boston College, nơi tôi đang làm việc. Cậu Minh và John đều hăng say và lý tưởng. Tôi nhìn thấy trong mắt sáng lên những hy vọng và nhiệt tâm của tuổi thanh niên. Trái tim họ đầy ắp những giấc mơ đẹp, giấc mơ phước và làm đẹp cuộc đời. Vy đang chuẩn bị trình luận án Tiến Sĩ Xã Hội Học tại Đại Học Tulane, một đất học nằm ngay trong thành phố New Orleans. Vy muố trình luận án về công nghệ di dân Việt Nam tại New Orleans và vùng ven Gulf Coast của Mississippi.

Trong ba ngày này, Vy có vẻ kín đáo và ít nói. Có lẽ cô đã buồn và trải nghiệm thành hôn hai người kia. Cậu ba đều không nói đến công việc Việt xuôi chèo, những qua công việc và những tính toán lại, cậu ba đều đang tìm kiếm và cái gì Việt Nam của mình. Tôi mong cho con gái mình sau này có tâm hồn như ba ngày và buồn này. Tôi cũng góp một phần trong Việt nam rồi tài hoa. Cô ta sinh ra và lớn lên sau cuộc chiến tại Việt Nam. Những buồn này đang sẵn sàng trình luận án Tiến Sĩ Nhân Xã Văn Học tại Đại Học, danh tiếng, Chicago. Có lẽ đây là lần đầu tiên một người Việt Nam “chính gốc” theo học tiến sĩ ngành này tại Hoa Kỳ. Cô ta còn là một nhà văn đã có tác phẩm về giới trẻ học văn học tại Việt Nam. Tôi hẳn nhớ đến cô trẻ cho tôi thuyết luận tay của mình.

Sáng hôm nay, tôi một mình lái xe từ New Orleans sang Biloxi ghé thăm thầy Thích Thiện Trí, một nhà sư trẻ tôi có duyên gặp gỡ ba năm trước trong một chuyến “tham quan” sẵn sàng cho một dự án nghiên cứu công nghệ Việt Nam tại vùng này. Nhà sư trẻ đáng ngưỡng mộ bé, hai mắt sáng, giọng miền miền Nam nhẹ nhàng, và nụ cười rồi kín đáo. Vợ sư trẻ làm thơ lục bát rồi tay hay. Ông gợi ý tôi vài bài thơ trong đó có một bài về xuân và tôi đã cho anh buồn tôi – (Nhật Chi Vũ – một nhà sư thánh ca) – đọc và anh đã soạn thành một ca khúc rồi công phu.

Thầy Thiện Trí xưng tên mình và gợi tôi buồn chú. Lần nào gặp nhau thầy cũng chụp tay “Mô Phết” mỉm cười hi vọng chào tôi. Và tôi cũng bắt chuyện làm như thường. Thầy trẻ chùa Văn Đức lúc trận bão Katrina tàn phá vùng ven này. Lần đầu tôi gặp thầy, chùa đang đổ sụp sẵn sàng. Càng ngày Chùa càng khang trang và ngăn nắp hơn. Tôi cũng hỏi thầy Vy đến gặp thầy để xin thầy hướng dẫn cho công trình tìm kiếm kiến trong công nghệ Việt Nam tại Biloxi để hoàn thành luận án tiến sĩ. Khi tôi đến Vy vào chùa, sân chùa ngập nắng vàng, và mùi nhang thơm chính đến từ ra như nhang rồi tan ngay vào gió biển. Chùa nằm không xa ven nên thầy Thiện Trí khi buồn cười đã dâng lên gần ngợp nóc chùa trong trận bão Katrina, thầy và một số tín đồ đã ngồi trên nóc chùa niệm Phật Chú chửi chửi, may quá, mấy người đã đổ về cứu kịp thời.

Chúng tôi vào chùa, th☐ y Thi☐ n Trí đang ng☐ i làm vi☐ c v☐ i ba tín đ☐ đ☐ s☐ a so☐ n cho l☐ ☐ t☐ s☐ p đ☐ n. Th☐ y vui v☐ đ☐ ng lên “Mô Ph☐ t” chào tôi và th☐ y t☐ ng Vy là con gái tôi nên cũng ni☐ m n☐ đón t☐ p. Chúng tôi ng☐ i u☐ ng trà trong phòng t☐ p khách m☐ i xây xong ngay sau Chính Đ☐ n. Tôi h☐ i thăm th☐ y Thi☐ n Trí v☐ m☐ t nhà s☐ tr☐ khác, th☐ y Đ☐ c Thành, ng☐ ☐ i mà m☐ t sáng s☐ m hè năm ngoái tôi ghé chùa g☐ p ngay lúc th☐ y Đ☐ c Thành đang ng☐ i t☐ ng kinh m☐ t mình tr☐ ☐ c bàn th☐ Ph☐ t. Th☐ y m☐ c áo choàng màu nâu, cúi đ☐ u tr☐ ☐ c pho kính l☐ n, v☐ a gỗ chuông v☐ a l☐ m b☐ m ngân nga nh☐ ng bài k☐ nghe r☐ t huy☐ n bí. Hình ☐ nh th☐ y Đ☐ c Thành t☐ ng kinh sáng đã đ☐ l☐ i m☐ t ☐ n t☐ ng r☐ t đ☐ p và bình an trong trí nh☐ tôi. Th☐ y Thi☐ n Trí b☐ o th☐ y Đ☐ c Thành đang trên đ☐ ☐ ng “du đ☐ o.” Th☐ y đang có m☐ t bên Pháp r☐ i s☐ sang ☐ n Đ☐ . Chúng tôi ng☐ i u☐ ng trà “Thi☐ t Quan Âm” m☐ t Ph☐ t T☐ m☐ i bi☐ u th☐ y. Trà ngon và th☐ m tinh khi☐ t.

- “Ti☐ c quá, chú không ☐ l☐ i chùa ăn Trà năm nay.” Th☐ y Thi☐ n Trí v☐ a nói v☐ a rót thêm trà nóng cho tôi.
  - “N☐ u th☐ y còn tr☐ chùa này lâu, th☐ nào cũng có đ☐ p tôi đ☐ a v☐ con v☐ đây ăn t☐ t v☐ i chùa.” Tôi v☐ a tr☐ l☐ i v☐ a nâng ly trà th☐ y m☐ i rót lên môi.
  - “M☐ i cháu Vy đ☐ n l☐ ☐ t☐ chùa nhé!” Nhà s☐ tr☐ g☐ i thi☐ u n☐ không thua ông bao nhiêu tu☐ i b☐ ng cháu m☐ t cách đ☐ dàng.
- Vy hình nh☐ không hi☐ u h☐ t câu nói ti☐ ng Vi☐ t c☐ a nhà s☐ , quay nhìn tôi.
- “Th☐ y m☐ i Vy lên chùa l☐ ☐ t!” Tôi thông đ☐ ch cho cô sinh viên đang tìm cách tr☐ v☐ v☐ i cái g☐ c Vi☐ t Nam c☐ a mình.
  - “Th☐ a con s☐ !” Cô gái M☐ g☐ c Vi☐ t b☐ p b☐ câu tr☐ l☐ i b☐ ng ti☐ ng m☐ đ☐ .
  - “Cháu nên đi chùa th☐ ☐ ng xuyên mà h☐ c ti☐ ng Vi☐ t.” Tôi nói v☐ i Vy b☐ ng Anh ng☐ .

Chúng tôi chia tay nhà s☐ tr☐ sau vài tu☐ n trà trong chùa. N☐ ng tháng Giêng vàng l☐ nh ngoài sân chùa. Tr☐ i trong, xanh và cao v☐ i v☐ i. Ra kh☐ i sân chùa tôi đi theo xa l☐ 90 West đ☐ t☐ lên xa l☐ 10 West v☐ l☐ i New Orleans. Con đ☐ ☐ ng tôi v☐ n đi qua h☐ n ba m☐ ☐ i ba năm tr☐ ☐ c nay đã đ☐ i thay hoàn toàn. Nh☐ ng x☐ ☐ ng đóng h☐ p tôm, n☐ i mùa hè 1976, tôi đã làm vi☐ c su☐ t ngày t☐ 3 gi☐ sáng đ☐ n khuya nay đã đ☐ ☐ c thay th☐ b☐ ng nh☐ ng sòng bài và khách s☐ n l☐ n. Tôi có c☐ m giác nh☐ ng☐ ☐ i đi l☐ c ngay trên con đ☐ ☐ ng quen thu☐ c.

Chi☐ u th☐ b☐ y, đ☐ ☐ ng v☐ ng thênh thang. Vào xa l☐ 10, tôi cho xe lao theo t☐ c đ☐ qui đ☐ nh đ☐ v☐ Khách S☐ n tr☐ ☐ c khi tr☐ i đ☐ t☐ i. Mùa đông tr☐ i t☐ i s☐ m. Xa l☐ ch☐ y xuyên gi☐ a hai hàng thông xanh. Ngày x☐ a, l☐ n nào đi trên xa l☐ này tôi cũng nh☐ v☐ Đà L☐ t. Bây gi☐ n☐ i nh☐ th☐ ☐ ng ☐ y không còn n☐ a cũng nh☐ nhi☐ u n☐ i nh☐ th☐ ☐ ng khác đã b☐ chôn vùi trong nh☐ ng n☐ m m☐ ký ☐ c.

V☐ đ☐ n ph☐ chính c☐ a New Orleans tr☐ i nhá nhem t☐ i. Cho xe vào b☐ n đ☐ u c☐ a khách s☐ n r☐ i

lên phòng n m ngh . Có vài đ ng nghi p h n đi ăn t i, nh ng tôi t ch i vì mu n có thì gi m t mình đi l i con đ ng Bourbon. V a n m ngh vài phút, đi n tho i réo. Ng i đ u giây là Tim (Timothy), m t sinh viên cũ c a tôi, hi n nay đang d y t i Đ i H c Montana. Tim ch thua tôi hai tu i nên tôi coi anh nh m t ng i b n ch không ph i là h c trò cũ. L n nào đi tham d các h i ngh trong ngành Tim cũng tìm cách liên l c v i tôi.

- “Tr n, anh làm gì sáng mai?” Tim h i.

- “Đi l !” Tôi tr l i không ng n ng .

- “Đâu?”

- “M t nhà th Vi t Nam ở phía đông New Orleans.”

Tim là ng i công giáo và cũng là nh c sĩ thánh ca. Anh đã sáng tác m t s ca khúc tâm linh và th nh tho ng l i g i e-mail cho tôi sáng tác m i c a anh. Tim ch i đàn ghita 12 dây r t đi u ngh và có gi ng hát m áp truy n c m. Th i anh còn h c l p tôi, đã có l n tôi đ a anh đ n hát cho m t khóa tĩnh tâm c a m t s b n tr công giáo Vi t Nam trong vùng.

- “Tôi đi theo đ c không?”

- “Dĩ nhiên. Sau l tôi s m i anh ăn ph .”

- “OK! Th là quá đ p.” Tim tr l i b ng gi ng hân hoan.

- “Tôi s ch anh ở hành lang phía c ng vào c a Khách S n kho ng m i gi sáng.”

- “Anh làm gì tr c đó?” Tim h i.

- “Tôi có bài nói chuy n t 8 đ n 10 gi sáng.”

- “Tôi s coi t ch ng trình c a h i ngh tìm đ n ch anh nói chuy n. Tôi s có m t kho ng 9:45 sáng”

- “Th thì t t, mình g p l i sáng mai.” Tôi h n Tim r i n m dang dài chân tay trên n m.

Khi gi t mình d y đã th y m i gi t i. B ng đói nên tôi quy t đnh ra ph ki m gì ăn r i ghé qua đ ng Bourbon. Đ nh ghé vào ti m Acme Oyster House trên đ ng Iberville trong ph Tây (French Quarter) n i mùa hè năm ngoái tôi đã đ a v con vào ăn trong chuy n xuôi nam ngh hè. Nh ng ti m ăn đông ngh t và khách ph i x p hàng dài ch ngoài đ ng. Tôi t t sang nhà hàng Felix’s phía bên kia đ ng. Ti m cũng đông nh ng còn ch ng i. Khách đ ng chen nhau tr c qu y s s ng. M t đĩa 12 con s s ng x p x h n 15 đô la. T ng đ i r . Tôi ch n ch không bi t có nên ăn s s ng hay không. Cu i cùng tôi g i món súp rùa và m t ph n ăn th đ a c a New Orleans, món Bayou Platter Sampler, g m đ u đ , c m tr n xúc xích, và ”cháo đ bi n n u v i l ai tôm th s n (crawfish). Ng i u ng chai Abita Amber, m t lo i beer th đ a r t n i ti ng, đ u ng và có v ng t ch không đ ng nh nhi u lo i bia khác, tôi chăm chú nhìn khách ra vào và nh ng ng i h u bàn m t căng th ng b ng các món ăn còn b c khói ra bàn trong không khí n ào ti ng nói c i và ti ng nh c Jazz.

Ba m i ba năm tr c, n u tôi có ghé vào ti m ăn này ch c tôi đã ng i m t cách r t r . Hôm nay thì khác. Mình ng i u ng bia ch th c ăn m t cách bình th n, không ng i ai. Sau b a ăn t i tôi r o b trên đ ng Bourbon, s ng i la cà trên đ ng đã đông ngh t. Nh ng tay nh c sĩ l

đng đng trình di n ng nghiêng quay cu ng theo ti ng tr ng ti ng kèn. Nh ng ban nh c Jazz nh c Rock cũng say mê trình di n trong các vũ tr ng, các bar r u. Hình các vũ n kh a thân đ c phóng l n dán kín c a kính c a các phòng khiêu vũ kh a thân. Ti ng còi xe c u th ng, xe c nh sát, xe ch a l a c thành tho ng rú lên liên h i. B ng tên các c a ti m, nhà hàng, ba r u, vũ tr ng n i đèn màu đ màu xanh ch p lòe r c r . Không ai có th nói chuy n thì th m v i nhau. M i ng i đ u c i to nói to trên quăng đ ng này. Càng v khuya càng có nhi u tay say r u c i la nghiêng ng trên đ ng. Nh ng tay chiêu khách tr c các vũ tr ng kh a thân tìm m i cách m i khách ghé vào xem th . Ngày m i đ n M có đôi l n tò mò ghé vào nh ng vũ tr ng này, mình đ ng r t rè phía sau xem vì không có ti n mua bia và lúc nào cũng s nh có ng i s p s a đánh mình b t ng . Bây gi nh ng tò mò th i thanh niên không còn n a. B t ch t mình nghĩ v T t. Nh ng ngày cu i năm lang thang trên con đ ng mình đã b c nh ng b c chân cô đ c th i tr . Có nh ng n i ch n mình đã đi qua t ng không bao gi tr v , và khi quay l i mình th y nhi u đ i thay nh giòng đ i trôi n i.

Sáng ch nh t, mình th c d y s m. R t mu n xu ng phòng th d c đ v n đ ng chân tay, nh ng khi r i nhà quên mang theo qu n áo th thao nên đành đ ng v n vai u n ng i hít đ t vài phút tr c khi t m. Th i tr ăn nh u lung tung nên thân xác đã t n tr bao nhiêu th d th a h i s c kh e. Nay tìm cách v t b nh ng đ th a có h i kh i thân xác mình qu là đ i u vô cùng khó khăn.

Đêm qua không theo dõi tin khí t ng nên không bi t là sáng nay tr i m a. Đ ng bên c a s t l u 17 c a khách s n Marirott n m ngay trung tâm New Orleans nhìn m a r i mù mù ngang thành ph . C n m a mùa đông mi n nam không l nh nh nh ng c n m a tuy t và m a băng đá mùa đông Boston. B t ch t mình nh n ng mùa đông Cali. Nh nh ng l n ăn T t th đô đi dân Vi t Nam mà v n không th y lòng mình có h i m mùa xuân. Nh m y cây đào cây m n n hoa trong sân nhà cũ Cali nh ng ngày s p T t. Mình có n a gi đ ăn sáng tr c khi vào phòng h p. Hôm nay là ngày cu i cùng c a h i ngh nên ch c s ng i tham đ bu i th o lu n s r t ít. Không sao. Bây gi mình đã quen và r t thích nh ng bu i gi ng bài ch có vài sinh viên nên n u bu i h i th o v ng ng i cũng t t thôi. Ít ng i tham đ , m i ng i đ u có c h i phát bi u, càng vui. Mà đúng v y, bu i h i th o có v n v n m i ng i và ai cũng hăng hái tham gia. Tôi và hai đ ng nghi p ch u trách nhi m đ i u h p bu i h i th o. M i ng i đ n t m t tr ng Đ i H c khác nhau nên chúng tôi ch có gi g p nhau bàn qua v bu i h i th o vài phút tr c khi b t đ u. M t đ ng nghi p ch u trách nhi m ghi chép ý ki n b ng laptop có máy d i ch lên màn nh cho m i ng i bi t nh ng ý ki n đã đ c phát bi u. M t đ ng nghi p có trách nhi m gi i thi u t ng quát m c đích c a bu i h i th o và coi gi đ m i v n đ chính đ c đ a ra bàn cãi. Tôi có nhi m v g i ý cho m i ng i đ t câu h i. Tim ghé l i lúc bu i h i th o g n ch m đ t. Th y anh vào tôi bi t mình nên s a s an k t thúc ch ng trình đ k p đi l .

C n m a v i bu i sáng đã t nh ráo và m t tr i đang r i n ng vàng nh t c a mùa đông xu ng nh ng con đ ng thành ph . Tôi "b m" đ a ch vào máy d n đ ng (GPS) đ đ a Tim đi l dù

mình đã đến khu Versailles nhieu hơn và mùa hè rồi cũng ghé đến chỗ nhọt tôi nhà thờ này. Đây là lần đầu tiên Tim đi đến trong nhà thờ Việt Nam. Chúng tôi vào nhà thờ vừa đến phòng đọc sách Thánh Thể. Có tôi và Tim đến ngẫu nhiên vì thánh lễ được cử hành bằng cả Anh ngữ và Việt ngữ. Nhà thờ này do linh mục Việt trông coi. Tôi đã gặp linh mục Nguyễn Thế Việt vài lần và rất mến mộ ông. Một linh mục trung niên đầy nhiệt huyết và sáng kiến. Trận bão Katrina đã cho ông dịp để chứng minh khả năng lãnh đạo và tinh thần phục vụ của ông. Hôm nay đến thánh lễ lại càng mến ông hơn. Đa số những người tham dự thánh lễ còn trẻ. Họ là những người sinh ra và lớn lên tại Hoa Kỳ học đi học sang đây khi còn rất bé. Tôi chưa tham dự thánh lễ chỗ nhọt nào có nhiều người trẻ như thế. Các bài đọc trong lễ được đọc bằng Anh ngữ và Việt ngữ. Ca đoàn cũng thế. Họ hát bằng hai tiếng và hát rất hay. Những người cùng đoàn khác, tôi thấy đa số ca viên đã thuộc lòng trung niên. Những người trẻ như tôi cũng xếp xếp 30 phút. Riêng ca đoàn này có đến mười lăm tuổi. Tôi nghĩ có lẽ cách cử hành và dâng lễ kiêu này sẽ trở thành khuôn mẫu cho các cộng đoàn Công Giáo Việt Nam tại hải ngoại. Sau đó Tim nói cảm ơn nghĩ của anh về thánh lễ cho tôi nghe và ý của anh cũng giống ý tôi.

Thật là một dịp may cho tôi và Tim vì ngay sau thánh lễ, có chỗ hoa Tọt trong khuôn viên nhà thờ. Những người yêu và vui trẻ đến để ngắm lên để bên khu đất sân nhà thờ thành chỗ hoa. Tôi và Tim đi vào ngắm hoa và rất thích thú để nhìn thấy những chậu cây, những chậu hoa rực rỡ để bày lên sắp hàng. Có hoa cúc vàng, hoa mai, và nhiều thứ hoa cây khác. Nếu không quá xa, tôi đã chọn mua vài chậu hoa cây mang về làm quà Tọt. Có một mua buổi sáng đã rửa sạch chậu tưới nên khi chậu Tọt mới của tưới quang đãng và những vàng mướt đẹp soi soi sân giáo đường. Bên ngoài chậu tưới có mấy quây bán thức ăn và tôi thích nhất là quầy bán bắp nướng. Tọt nhiên thấy những hàng bán bắp nướng bên lễ đường quanh chỗ Đà Lạt năm xưa. Đồ đó có những chiểu rô bô mua ăn một cái bắp nướng mà túi không tiền nên hình như những cái bắp nướng vàng giòn và thơm tho tho vẫn còn lảng đãng trong ký ức. Tôi và Tim đã có chậu nướng trình ăn tưới nên dù những cái bắp nướng trông hấp dẫn thật, chúng tôi không ăn. Vài năm trước đã có dịp coi chỗ Hoa ở Little Saigon, nam Cali, những không khí thiêu đốt m cúng như chỗ hoa trong sân nhà thờ khu Versailles. Hình như dân Việt Minh ở New Orleans vẫn còn mong đợi Tọt về. Các nhà thờ, nhà chùa đều chú ý những chậu nướng trình đón Tọt.

Buổi tối tôi ghé khu Việt Nam ở quanh giáo xứ Lê Thị Thành bên miền Tây của New Orleans. Chỗ đích đến thăm linh mục nhà văn Trần Cao Trọng dù biết cuộc sống ông rất bận. Mà đúng thế. Tôi ghé để thăm ông đúng lúc ông đang có buổi họp với một số bạn trẻ. Tôi mới của rất nh vào nhà để khời làm gián đoạn buổi họp của ông. Đang nép trong phòng họp vài phút nghe lóm phiên họp rồi đi ra ngoài ra đi. Đành bằng sự điện thoại hay i-mêu (e-mail) ông khi về khách sạn. Thay vì trẻ là Khách Sạn ngay, tôi lái xe sang sân nhà thờ xem có sinh hoạt gì không. Tôi đã đi đến nhà thờ này hai năm trước, lúc đó cha Hân chưa về hưu, những không có dịp quan sát sinh hoạt của bà con. May quá là sân nhà thờ còn xe đến và có đến hiều bà con đang họp một trong hội trẻ của nhà xứ. Đây là một ngôi thánh đường khang trang có cả sinh hoạt của đoàn thiếu niên. Ngay trong khuôn viên nhà thờ có một khán đài để số người có lẽ dùng để cho những sinh hoạt văn nghệ ngoài trời của cộng đoàn. Hình như mấy giáo xứ Việt Nam ở vùng này đều có một khán đài Văn Nghệ hay là đài ngoài trời. Tôi đã có dịp ghé qua một số nhà thờ Việt

chào,

- “Th a cha m i cha vào bàn.”

- “Tôi không ph i linh m c. Đang đi ngoài sân nhà th đ c cha Hân r vào đây thôi.”

- “Vâng! xin m i vào.”

M t v giáo dân nhanh nh n kéo gh đ a tôi ng i bên c nh cha Hân. Là khách l ph ng xa nên tôi đ c m i ng i đ ý và h i han. Ph i m t m t hai phút tôi m i k xong lý l ch và n i ch n đang sinh s ng cho m y ng i ng i cùng bàn nghe.

- “Cha u ng gì? Anh u ng gì? U ng bia nhá?” M t giáo dân v n v h i cha Hân và tôi.

- “Có r u chất không?” Cha Hân h i l i.

- “Th a cha có ch .”

- “Tôi cũng u ng r u chất nh cha Hân.” Tôi nói thêm vào.

Kho ng 30 giáo dân ng i quanh ba bàn tròn có bày nhi u th c ăn và nh ng chai bia đã c n đ c đ ng n ngang trên bàn. Th k 21, hút thu c không còn là hình nh l ng m n n a và đã b c m trong các n i công c ng, nh ng giáo dân đ đây v a nh u v a th kh i tho i mái. Hai ba giáo dân v i v b ng lên nh ng th c ăn còn b c kh i lên ti p cha Hân và tôi. Có th t nai xào lẫn, lòng heo l c, cháo lòng, gà r ng áp ch o, và cá trê kho đ ăn c m.

- “M i cha! M i anh! Th t nai và gà r ng m i sẵn v đ y! Cha và anh dùng ngay đi cho nóng.”

Ng i đàn ông trung niên ng i bên ph i cha Hân v a m i chúng tôi ăn v a k tên ng i sẵn nai và ng i b n đ c gà r ng.

Trong khi các ông ng i nh u tho i mái, tôi th y v n có bóng ng i qua l i d i nhà b p. H i ra m i bi t, hôm nay là ngày gói bánh ch ng bánh tét và d n d p nhà x s a s an cho h i ch T t s khai m c tu n t i. Th y bà con cô bác h ng hái s a s an đón T n cũng làm lòng mình có gì y. Đ nh b ng khuya nay v khách s n s đ n th ai cho v bàn v ăn T t năm nay. Nh v y T t v n ch a th t s ch t trong h n mình. Linh h n Vi t Nam có th s ng l i b t c lúc nào trong h n mình n u có ai, có s vi c hay bi n c nào bên ngoài thúc đ y hay g i nh . Mình c t ng không còn n i nào ng i Vi t xôn xao hân hoan ch T t, nh ng c đ a theo nh ng gì mình th y và nghe hôm nay, ng i Vi t Nam, New Orleans, th t s ch T t đ n. Có th mình đã l m t ng T t đã ch t r i. Hy v ng mình đã l m th t. Vì n u mình l m th t thì văn hóa Vi t Nam s còn đ c nuôi d ng và gi gìn trong trái tim c a nh ng c ng đoàn Vi t Nam nh New Orleans.

Tôi đ c bà con c v n v m i dùng thêm th t nai và th t gà r ng áp ch o dù b ng đã no. Ng i u ng r u nghe bà con bàn tính vi c c n ph i làm đ s a s an ăn m ng T t mà th y lòng mình cũng vui lây.

- “Này sáng mai đi ch t mía đ y.” M t v trung niên quay sang b o ng i b n ng i bên c nh

mình.

- “Tôi giận! Đợi ông nh ông này làm gì. Năm ngoái ra vườn mía chọt bả bãi, bắt người ta phôi d n.”

Ch người chung bàn lên tiếng ph n đ i. Ng người đàn ông b phê bình c người h h không nói gì và đ a chai bia lên uống h t ph n còn l i.

- “Chọt mía làm gì vậy?” Tôi th c m c quay sang h i ng người đàn ông ng i bên c nh.

- “Ép n c mía bán anh . Mía r và có khi xin đ c mi n phí t các gia đình trong giáo x , và bán đ n sáu đô la m t c c mà v n không đ bán đ y,” ng người đàn ông nói gi ng b c k g c gi i nghĩa thêm, “Năm ngoái không đ mía mà bán đ y anh .”

Bàn tôi ng i còn vài gh tr ng và có hai ch t b p lên ng i. M t hai ch ng h ng vì h i nóng trong b p và m hôi l t ph t trên trán. H nh n ra tôi là khách l , g t đ u m m c người chào.

- “Hai ch làm gì mà bây gi m i dùng c m?” Tôi h i.

- “Gói bánh ch ng anh .” M t ch nhanh nh u tr l i.

- “Gói đ bi u giáo dân hay sao?”

- “Không anh . Mình gói bán cho bà con đ gây quỹ cho nhà th .”

- “Tôi xu ng b p coi đ c không?”

- “Xin c t nhiên.” Ch v a b ng bát c m lên v a nói, “M i cha! M i anh dùng c m.”

Tôi ng i thêm m t lúc đ nghe câu chuy n v ăn Tọt trong h đ o di dân này r i xin phép xu ng nhà b p coi các bà các ch gói bánh ch ng.

Có kho ng m người ph n đ ng gói bánh ch ng, bánh tét trong nhà b p. H v a gói bánh v a c người nói r n rã. Nh ng m ng lá chu i xanh t t i đã đ c r a s ch đ lót vào khuôn g hình vuông dùng gói bánh ch ng. Trên m t bàn b p có g o n p, đ u xanh bóc v đã đ c ngâm và nh ng thau th t ba r i xào s n làm nhân cho bánh ch ng. Các bà r i m t l p g o trên lá chu i đã tr i s n trong khuôn g , l y bàn tay g t g o ra cho đ u, b c m t v c đ u r i lên l p g o, l y m t mi ng th t ba r i c t dày kho ng ba đ t ngón tay b vào chính gi a, r i r i lên m t l p g o n a. Sau cùng thì lá chu i đ c cu n l i theo khuôn g và đ c c t l i b ng nh ng s i giấy nh a màu đ , l ai dây có s c kháng nhi t nên có th lu c trong n c sôi mà không đ t.

- “Ngày x a nhà quê Vi t Nam, ng người ta dùng nh ng s i dây “l t” đ c ch ra t thân cây tre đ làm dây bu c. Sang đây có dây nh a nh th này v a ti n v a đ bu c anh .”

Ng người đàn bà th y tôi đ ng chăm chú nhìn cách bà gói bánh ng c m t lên gi i thích cho tôi v i n c người th t ch t phác trên môi.

- “Bà ngâm g o lâu không?” Tôi th c m c.

- “Em nh là Vi t Nam ng người ta ngâm g o cho đ n khi n c th m cũng m t sáu b y ti ng, bây gi mình đun n c g n sôi, cho g o vào ngâm ch ng m t gi đ ng h là đ c.” Ng người đàn bà gói bánh gi i thích.

Trong ký c c a tôi không có hình nh rõ ràng v nh ng ngày Tọt quê nhà và nh ng n i bánh ch ng m tôi lu c th i th u. Tôi m t làng nông dân Công Giáo di c t B c vào Nam trong

cu c di c 1954. Nông ph m chính trong làng tôi th i y là lúa g o. Nhà nào cũng tr ng lúa đ có g o ăn ch không ph i đ bán l y ti n. Ng i ta ch bán lúa khi th ng đ hay khi c n ti n đ làm vi c gì kh n c p. M tôi có năm ph i bán lúa đi đ l y ti n đóng ti n cho tôi đi h c. Làng tôi ch có vài năm thanh bình khi tôi còn bé và dân làng đã th c đêm lu c bánh ch ng ch T t.

Sau này vì gi c đã nên không ai dám th c đêm đ t b p lu c bánh ch ng nh tôi đ c trên báo chí hay ti u thuy t. Trong vài năm thanh bình y, nh ng b a ăn T t c a nhà tôi cũng không có gì sang tr ng nh ng hình nh ngon h n nhi u gia đình khác trong làng vì anh em tôi đ c ăn th t heo th a thuê. M tôi th ng gi t heo đ ăn T t. Nhi u ng i trong làng đ n đ t mua th t và m tôi tính xem ph i “h” m y con “l n” m i đ chia ph n cho khách. Chính vì th mà anh em chúng tôi đ c ăn nh ng th mà m tôi cho là ngon nh t c a con l n. B tôi thì bao gi cũng làm hai món chính khi con heo v a đ c gi t xong: Tọt Canh và Nem. Món ti t canh heo c a b tôi th t đ c bi t vì b l y nh ng mi ng th t có “s n’ nh c heo đ tr n v i ti t nên khi ăn nghe s n s t trong mi ng. Còn món Nem theo ki u nhà quê c a b tôi là th t heo lu c có da, thái th t m ng r i tr n v i thính. Ch có th thoi nh ng đó là món ăn truy n th ng trong nhà tôi. Bây gi hàng năm gi b , tôi cũng làm món Nem này nh u lai rai trong ngày gi v i gia đình và b n bè. Còn món ti t canh heo thì tôi ch a bao gi làm và t ngày sang M đ n gi , tôi cũng ch a bao gi ăn và có l s ch ng bao gi ăn n a. Thêm vào hai món truy n th ng đó là giò th do chính tay b tôi “bó.” Gi là bó vì th t đ u heo c t mi ng b ng hai ngón tay đem xào lên r i gói l i hay bó l i th t ch t b ng lá chu i nh ng i ta gói bánh Tét.

Ngoài m y món th t heo này ra tôi không còn nh đ c gì n a. Có nh ng món ăn mà ph i sang t i M tôi m i đ c ăn l n đ u hay ăn đ th a nh ch giò, giò l a, giò bì vân vân. Ngày tôi còn bé, nhà tôi ch a bao gi ăn đ a “món.” M tôi ch bi t làm đ a c i thoi. Bây gi lang b t tha h ng tôi m i đ c ăn đ a món ngày T t k t ngày l y v . Cũng may v tôi thích h c h i n u n ng và làm các món nh u nên T t đ n dù trái tim tôi không còn nh ng rung đ ng quê nhà, v tôi v n ph i mua và làm nh ng món ăn T t đ c gi là truy n th ng c a gia đình hay t nh ng nh h ng bên ngoài.

- “Nhà anh có n u bánh ch ng không?” Ng i đàn bà gói bánh h i làm tôi gi t mình.
- “Không, nh ng tôi có ng i anh, năm nào anh cũng gói bánh ch ng và cho gia đình tôi.”
- “Sang M r i, mua v nhà cho ti n.” Ch gói bánh m m c i và tay c liên t c làm nh ng đ ng tác gói bánh m t cách m m m i nh ng ch c ch n và chính xác.
- “Tôi mu n bi t công th c đ T t sang năm s r v tôi gói bánh ch ng.”
- “Anh có m y cháu r i?”
- “Hai.”
- “Các cháu có thích ăn bánh ch ng không?”
- “Thích l m, hai đ a con c a tôi đ u thích ăn xôi và bánh ch ng.”
- “V y thì gói nhà cho các cháu ăn t t h n. Bánh ngoài ti m cho b t ng t vào nhân mà l i không đ c t i đâu.”

- “Đúng thôi!”
- Tôi đi nhìn quanh chỗ mà tôi đang gói bánh t&t nhìn làm cho hơi e th&n. Đó làm cho bất ngờ tôi nói,
- “Ch& khéo tay quá, bánh không c&n khuôn mà vẫn gói đ& c.”
- “Ai mà dùng khuôn để gói bánh t&t bao giờ!” Ch& tr& lời và m& m c& i thân thiện hơn.
- “Gói bánh ch&ng hay gói bánh t&t thế nào khó hơn?” Tôi hỏi.
- “Em cũng ch& bất ngờ a. Làm gì quen n&y anh . Em chuyên gói bánh Tết nên th&y d& hơn.”

Tôi đi quanh qu&n trong b&p nhìn các bà trong giáo xứ Lê Thị Thành hằng say vui với gói bánh ch&ng bánh Tết cho hơi ch& Tết mà cũng th&y vui lây. Ngày mai tr& về Boston không biết ý nghĩ ăn Tết còn trong đầu mình nữa không!

Hôm ba m& i lên ăn Tết ở xóm ngõ, th&i gian đã xóa nhòa những nỗi xô xao mong ch&. Tết quê ng& i không như Tết quê nhà. Nơi tôi đang sinh sống, sân nhà còn ngập tuyết trắng. Cây cối xác đ& i b&u tr& i xam xám buồn vô đ&. Các nhà thờ nhà chùa và hội đoàn ng& i Việt vẫn t& ch& c ăn Tết. Mọi người cũng hành những nghi lễ c& truy&n khác nhau. Mình cũng ch&ng biết lễ Tết nào th&t số “truy&n th&ng” và nghi lễ nào đã đ& c “sáng ch&” hay “c& i biên” trí tuệ ng&ng c&a ng& i t& ch& c. Thế họ đâu tiên c&a di dân Việt Nam đang già theo năm tháng. Những ng& i Việt tha h&ng mang nỗi trái tim Việt Nam đang dần dà dần nhau về cõi thiên thu. Những th& h& tr& ch& b&p b& hay không nói đ& c tiếng Việt sẽ ăn Tết ra sao? Con gái tôi sau này lên sẽ ăn Tết ra sao?